

Kramerius 7

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Vesmír**

Vydavatel: **Václav F. Kumpošt**

Vydáváno v letech: **1871-, 1872**

Číslo ročníků: **I, 8**

Číslo výtisků: **I, 8**

Datum vydání čísla: **1872**

Identifikátor ISSN: **0042-4544**

Stránka: **[61]**

VESMÍR.

Časopis pro šíření vědy přírodní, země- a národopisné.

Číslo 8.

V Praze, dne 24. července 1871.

Ročník I.

Fysiologie hladu.

Od V. F. K.

Hlad je klíčem, jímž otvírá se nekonečná řada svízelnů a útrap, které kdy člověka k vrcholi zoufalosti dohnati mohly. Hrůzyplné scény z poslední války rozmnožily smutné dějiny jeho; — od tvrze Štrasburské až k nedobytným hradbám Pařížským klestil po boku nepřitele průchod nenasytné výbojnosti jistěji a bezpečněji než prach i koule z jícnu dělových. Francie klesla zubožena hladem! — Národ na světě nejvzdělanější svržen s výsluní slávy a mohutnosti v temno nicoty a bídného úpění — hladem! — Hlad je schopen všeho. Žádná vášeň, žádné tyranství nepřimějou k takým ukrutenstvím jako hlad; zničuje vše, bez studu, bez smilování! Je to nejekrajnější šílenství bojující za bytí či nebytí; je to přechod lidskosti ku zvířectví — k původní divosti. Nikteré péro básnické není s to vylíčiti hrůzný obraz jeho; všechny popisy jsou stínem stínu pravé přesmutné zkušenosti. —

Viděli jste člověka hladem mroucího? Obličej jeho je bledý, bleděžlutý, tváře zapadlé, výraz tahů ssinalý, oči hluboko v důlkách se skrývající svítí podivně, jakoby v nich odrážeti se měla veškerá prázdnota těla. Svalstvo je bez vlády, svadlé a měkké; kůže suchá, slupkavá, nehty zamodralé. Srdce tepe volněji, dech stává se prodlouženým a člověk mimovolně sténá a vzdychá, jakoby bolem přemožen nad tím, čeho se mu nedostává. Hladem přetížený nesnese jasnějšího svitu a silnější hlahol budí v něm zlost a nevrlost; stává se až přesprásklivým. Rozčilenost zvyšuje se napořád, zapuzuje spánek, způsobuje blouznění, šílenství — smrt. Možné změny v ústrojnosti člověka dostoupily nejzazší krajnosti; co jmenujeme žitím, ruší se zpozvolna avšak úplně

a přechod v druhou protivu t. j. v nežítí — v stav mrtvý je dokonán.

Leč nemíníme zde vypisovati pro zkoroucení mysli všeliké hrůzyplné obrazy hladu, řádky naše mají směr prajiný — chceme podati o důležitém tomto thematicu národního hospodářství naše původní pozorování i nejnovější bádání přírodovědecká. —

Co pověděli jsme o člověku, platí o všech jiných tvorech, platí poměrně i o rostlinách. Hladem ničí se každý život v přírodě. A proč? To vysvětlíme.

Víme dobře, že hlad je nemilým pocitem, upomínajícím nás, abychom se nasýtili pokrmem. — Pokrmy jsou k živobytí nezbytně potřebny, o čemž nás každodenní zkušenost dovede přesvědčiti; nejíme-li, ztrácí se tělo naše pomalu a pozbývá síly k práci, požíváme-li s dostatek pokrmů, zůstáváme také při síle tělesní i duševní. Potrava slouží nám tudíž k dvojímu účelu: jednak abychom částky svého těla, které průběhem úkonů životních se porušily, opět nahradili a zároveň rostli, jednak abychom síly v potravě uzavřené vybavili a proměnili v síly živé — v teplo a pohyb. V ohledu prvním je tělo naše jako budova nějaká, kteráž ustavičně boří se a ustavičně znova staví. Sešlé části její musí nahraditi se materiálem novým a čerstvým. Hlad nás pouze připomíná, abychom povinnosti této dostáli. V organismu lidském nepřibývá-li látek, tož zajisté ubývá jich napořád; každým dechem ztrácíme se jisté částky krve, — kyslík je spaluje, jiné částky rostou a vyvinují se dál, jako vlasy, nehty, pokožka, sliz atd., čímž také odebírají tělu stavebního materialu. Dokud je z čeho bráti, neobjevují se žádné příznaky nedostatku; avšak nepři-